

EFIKASNOST ODGOJNE MJERE POJAČANA BRIGA I NADZOR U ODNOSU NA OBLIKE POREMEĆAJA U PONAŠANJU

Zdravka Poldrugáč
Jasenka Rusan

Fakultet za defektologiju
Sveučilišta u Zagrebu

Originalni znanstveni članak
UDK: 376.58

SAŽETAK

Rad sadrži analizu efikasnosti provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor pod utjecajem jednog sociopedagoškog modela provođenja. Analiza je vršena komparacijom efikasnosti provođenja mjere u eksperimentalnoj i kontrolnoj grupi u odnosu na neka obilježja ponašanja maloljetnika kao jednog od kriterija izricanja te odgojne mjere.

Kanoničkom korelacijskom analizom za svaku od navedenih grupa dobiven je po jedan kanonički faktor odgovoran za relacije poremećaja u ponašanju maloljetnika i indikatora njihove resocijalizacije. Na kraju prve godine provođenja mjere, eksperimentalna i kontrolna grupa značajno se razlikuju u indikatorima procjene uspješnosti tretmana, dok se nakon druge godine provođenja u kontrolnoj kao i u eksperimentalnoj grupi radi o približno istim ponašanjima koja utječu na procjenu uspješnosti tretmana.

1. UVOD

Maloljetni učinioци krivičnih djela u jugoslavenskom krivičnom zakonodavstvu opravdano imaju poseban položaj, s obzirom na to da se radi o izvršiocima krivičnih djela koji se nalaze u procesu razvoja, odnosno u procesu psihofizičkog sazrijevanja. To je razlog što se i sistem krivičnih sankcija predviđenih za maloljetnike bitno razlikuje od sistema krivičnih sankcija predviđenih za punoljetne učinioce krivičnih djela.

No, samo pravilnim izborom i adekvatnim izvršenjem krivičnih sankcija prema maloljetnicima mogu se postići svrhe njihovog odgoja, preodgoja i ispravnog razvoja, kao garancije da se oni neće ponovo javiti kao izvršioци krivičnih djela.

Jedno od vrlo značajnih pitanja s kojima se susrećemo prilikom izbora odgojne mjere je pitanje kriterija za izbor i izricanje odgojnih mjera. U zakonu su dati is-

ključivo orijentacioni kriteriji za izbor pojedinih grupa odgojnih mjera, čije značenje treba posebno ocijeniti u odnosu na svaki konkretan slučaj.

Primjena mjera pojačanog nadzora bazira se na kriteriju prema kojem se mjere pojačanog nadzora izriču maloljetnicima prema kojima treba poduzeti trajnije odgojne mjere, mjere preodgajanja ili liječenja s odgovarajućim nadzorom, a nije potrebno njegovo potpuno odvajanje iz tadašnje sredine. Sud, prema tome, mora utvrditi stupanj i oblik poremećaja u ponašanju koje maloljetnik manifestira, a koje je nužno razriješiti adekvatnim tretmanom, kao i vrlo značajnu činjenicu da li u sredini u kojoj maloljetnik živi postoje pozitivne snage koje mogu sanirati njegove probleme.

U članu 11. KZ-a SR Hrvatske dati su opći kriteriji za izbor odgojne mjere. Tako je, prema tekstu zakona, navedeno da će sudovi pri izboru odgojne mjere uzeti u

obzir lična svojstva maloljetnika, njegov prijašnji život i porodične prilike. Tek na kraju ovog člana navodi se težina djela i činjenica da li je prema maloljetniku prije bila izrečena odgojna mjera, kazna maloljetničkog zatvora ili određena mjera sigurnosti, što ukazuje na to da se činjenica izvršenja djela nalazi u drugom planu.

Da bi u konkretnom slučaju primjere-na odgojna mjera ostvarila svoj zaštitni i odgojni efekat, njen se izbor mora, pored utvrđivanja karakteristika ličnosti i sredine u kojoj maloljetnik živi, temeljiti i na svojevrsnoj prognozi budućeg ponašanja maloljetnika. Ta se prognoza daljeg procesa razvoja i ponašanja maloljetnika prvenstveno odnosi na rješavanje dileme da li je i do koje mjere maloljetnik ubuduće spreman razrješavati svoje probleme kriminalnim ponašanjem. Time se pronalazjenju najboljeg rješenja pri izboru odgojne mjere priključuje i kriminološka prognoza ponašanja, od koje bi, u načelu, trebalo polaziti pri izboru najadekvatnije odgojne mjere.

Krivični zakon je davanjem kriterija za izbor odgojnih mjera samo djelomično olakšao rješavanje problema vezanih uz izbor odgojnih mjera. Čini se, međutim, da data rješenja nisu dovoljno egzaktna. No, nije moguće, a niti je svrsishodno, dati recept za izbor maloljetnih delinkvenata kojima se izriče odgojna mjera pojačane brige i nadzora. Potrebno je, međutim, voditi računa o nekim značajnim momentima. Iz tog razloga se oslanjamo na uopćavanje iskustava, kako bi ukazali na neke karakteristike maloljetnika i svojstva sredine u kojoj maloljetnik živi, a koja se za pojedine mjere pokazuju kao više ili manje pogodna.

Efikasnost sankcije, o kojoj u ovom radu i želimo govoriti, nesumljivo je funkcija

niza elemenata od kojih važnu ulogu imaju ispravni kriteriji pri izboru odgojnih mjera, ali i mogućnost izbora odgojnih mjera, sadržaj stručnog tretmana, postpenalna aktivnost i drugo. S time u vezi, svrha provjere efikasnosti primijenjenih sankcija, između ostalog, je i korekcija kriterija za izbor što adekvatnije sankcije.

Provjerom efikasnosti neke sankcije primarno se želi utvrditi da li su ostvarene specijalno—preventivne svrhe izricanja sankcije, tj. jesu li delinkventi nakon izvršenja izrečene sankcije napustili asocijalni ili kriminalni način života.

2. NEKA DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

Odgojna mjera pojačane brige i nadzora izriče se vrlo heterogenoj populaciji što, između ostalog, ukazuje i na činjenicu, s jedne strane, da kriteriji za izricanje odgojnih mjera nisu ni teoretski ni praktički jasno postavljeni, a, s druge strane, da sudovi pri izricanju te odgojne mjere nemaju jedinstvenih stavova.

Tako je istraživanje provedeno na Institutu za kriminologiju pri Pravnom fakultetu u Ljubljani (Skaberne i Vodopivec, 1969) pokazalo da je mjera pojačanog nadzora organa starateljstva bila uspješna u 52% slučajeva, no uspješnost te mjere bitno se razlikovala s obzirom na stupnjeve ometenosti, odnosno poremećaja u ponašanju, koje su ispoljavali pojedini maloljetnici. Ta je odgojna mjera, naglašavaju autori, u svega 57,5% slučajeva bila adekvatno izrečena, odnosno bila je izrečena maloljetnicima kod kojih su uglavnom bili izraženi simptomi poremećaja u ponašanju (agresivnost, egocentričnost, neprilagođeno isticanje imovinske devijacije i moralna nediferenciranost) višeg stupnja, ali ne

takvog oblika i intenziteta da vanzavodsko tretiranje ne bi bilo moguće. Uspješnost odgojne mjere kod te kategorije maloljetnika bila je u 46,5% slučajeva. No, kod kategorije maloljetnika koji su poremećaje u ponašanju ispoljavali u vrlo visokom stupnju, te su im prema procjeni autora trebale biti izrečene odgojne mjere institucionalnog karaktera ili čak kazna maloljetničkog zatvora (a kojih je u ukupnom uzorku bilo 12%), uspješnost promatrane odgojne mjere bila je u svega 10,5% slučajeva.

Analiza provođenja odgojne mjere pojačanog nadzora organa starateljstva Republičkog zavoda za socijalni rad (Bošnjak i Ban, 1969) pokazala je da je više od 50% maloljetnika kojima je ta mjera izrečena ispoljavalo društveno neprihvatljive oblike ponašanja i živjelo je u nepovoljnim obiteljskim prilikama čitav niz godina prije počinjenog krivičnog djela povodom kojeg im je izrečena odgojna mjera. Od oblika poremećaja u ponašanju koje su ispoljavali maloljetnici najučestalija je pojava skitnje, zatim nerada, izgreda i fizičkog obračunavanja, prosjačenja, laži i prijevara i oštećenja društvene i privatne imovine, a većina maloljetnika koji manifestiraju poremećaje u ponašanju uglavnom provodi slobodno vrijeme u društvu osoba sklonih asocijalnom ponašanju.

Analiza efikasnosti različitih odgojnih mjera u odnosu na persistentnost nekih oblika poremećaja u ponašanju (Kovačević, Singer i Momirović, 1974) pokazala je da je kod izvaninstitucionalnih sankcija u postpenalnom razdoblju najmanje poboljšanja bilo kod alkoholizma, a najviše kod skitnje, besposličarenja i drskog ponašanja. Do izvjesnog poboljšanja došlo je i kod kockanja i "tapkarenja". Pozitivan učinak mjera pojačanog nadzora na smanjenje skitnje i besposličarenja, naglašavaju autori, vjerojatno

se može pripisati činjenici da je uključivanje maloljetnika u redovni radni odnos, a nerijetko uz to i u školu, upravo jedan od bitnih sadržaja toka izvršenja te odgojne mjere, te se osnovano može pretpostaviti da i nakon prestanka odgojne mjere maloljetnik, već jednom uključen u radni odnos ili u školu, jednostavno nastavlja svoju djelatnost, te se time nalazi u znatno povoljnijoj poziciji nego maloljetnici nakon neke institucionalne sankcije.

Slični rezultati dobiveni su u analizi sankcija u prostoru indikatora efikasnosti resocijalizacije (Hošek, Momirović i Singer, 1974), prema kojoj je kod maloljetnika kojima je izrečena odgojna mjera pojačanog nadzora organa starateljstva došlo do izvjesne pozitivne promjene u toku tretmana, i to u odnosu na pojavu skitnje i besposličarenja, s obzirom da vrijednosti aritmetičkih sredina tih grupa maloljetnika tendiraju prema kategoriji koja označuje odsustvo skitnje i besposličarenja u postpenalnom razdoblju, unatoč postojanju tih pojava prije počinjenog djela, a koja je valorizirana kao najpovoljniji učinak procesa resocijalizacije.

3. SVRHA ISTRAŽIVANJA

Svrha istraživanja je analiza promjena u ponašanju maloljetnika pod utjecajem jednog sociopedagoškog modela provođenja odgojne mjere pojačane brige i nadzora. Ta analiza bit će izvršena na osnovi informacija o efikasnosti provođenja spomenute odgojne mjere kod maloljetnika koji su prije izricanja mjere ispoljavali određene oblike poremećaja u ponašanju, i to u odnosu na eksperimentalnu i kontrolnu grupu maloljetnika.

Ovim istraživanjem, dakle, žele se utvrditi razlike u efikasnosti provođenja odgojne mjere pojačane brige i nadzora kod ek-

perimentalne i kontrolne grupe ispitanika u odnosu na kriterije izricanja te odgojne mjere, u ovom slučaju u odnosu na neka obilježja ponašanja maloljetnika.

4. METODE

4.1 Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika sastoji se od maloljetnih počinioca krivičnih djela sa stalnim boravištem u Zagrebu, kojima je u razdoblju od 1. X. 1982. godine do 15. I. 1985. godine po Općinskom ili Okružnom sudu u Zagrebu izrečena odgojna mjera pojačane brige i nadzora.

Primjenom eksperimentalne znanstveno-istraživačke metode ispitanici su podijeljeni u dvije grupe – eksperimentalnu i kontrolnu koje su izjednačene po svim karakteristikama osim nezavisne (eksperimentalne) varijable.

4.2 Uzorak varijabli

U skladu s navedenim ciljem istraživanja formirana su dva skupa varijabli. Kriterijski (1. skup) definiran je varijablama efikasnosti provođenja odgojne mjere, koja je mjerena kroz dvije vremenske točke: nakon prve i nakon druge godine tretmana. Skup kriterijskih varijabli formiran je od slijedeće četiri varijable:

1. Kako je po mišljenju voditelja, maloljetnik prihvatio voditelja (nakon godine dana PRIHPG, nakon dvije godine PRIHDG)
 1. iskreno je prihvatio voditelja
 2. prihvatio je voditelja "jer mora"
 3. bio je indiferentan
 4. odbijao je suradnju
2. Kako ocjenjujete uspješnost provođenja mjere (nakon godine dana USPJPG, nakon dvije godine USPJDG)

1. mjera je **izuzetno neuspješna**
 2. mjera je **neuspješnija** nego kod većine ostalih maloljetnika prema kojima je primijenjena odgojna mjera PBIN
 3. mjera je **uspješna** kao i kod većine ostalih maloljetnika prema kojima je primijenjena odgojna mjera PBIN
 4. mjera je **uspješnija** nego kod većine maloljetnika
 5. mjera je **izuzetno uspješna**
3. Da li je u proteklom periodu maloljetnik upućivan u disciplinski centar za maloljetnike zbog neizvršavanja posebnih obaveza uz mjeru PBIN (prva godina DCPG, druga godina DCDG)
 1. da
 2. ne
 4. Da li se i nadalje provodi odgojna mjera PBIN (varijabla za kontrolnu grupu), što je povodom odgojne mjere odlučeno na drugom, odnosno trećem kontrolnom točisti (varijabla za eksperimentalnu grupu) (prva godina ODLUPG, druga godina ODLUDG)
 1. zamijenjena je "težom"
 2. nastavlja se rad na provođenju mjere
 3. mjera je obustavljena

Prediktorni (2. skup) varijabli sačinjavaju varijable o oblicima poremećaja u ponašanju koje su ispoljavali maloljetnici prije izricanja odgojne mjere. Tako su obuhvaćeni podaci o agresivnosti u kući, školi, ustanovi (AGREKU), agresivnosti na javnom mjestu (AGREJA), prekomjernom uživanju alkohola (ALKO), uzimanju droge (DROGA), skitnji (SKITA), bježanju od kuće (BJEZAN) i "tapkarenju" (TAPKAR).

Sve varijable uređene su tako da je veća numerička vrijednost pridružena onim kategorijama koje opisuju manju težinu ispitivane pojave.

4.3 Metode obrade rezultata

Relacije između varijabli za procjenu uspješnosti procesa resocijalizacije i varijabli za procjenu ponašanja maloljetnika analizirane su primjenom programa za multivarijantnu analizu QCCR (kanonička korelacijska analiza i kanonička analiza kovarijanci; Momirović, Dobrić, Prot i Bosnar, 1984). Tim programom vrši se komparacija rezultata dobivenih metodama koje maksimiziraju korelacije s rezultatima dobivenih metodama koje maksimiziraju kovarijance (prediktorskih i kriterijskih varijabli, odnosno dva skupa varijabli).

5. REZULTATI RADA I DISKUSIJA

Kanoničkom korelacijskom analizom utvrđeni su odnosi sistema indikatora uspješnosti odgojne mjere PBIN-a i sistema pojavnih oblika poremećaja u ponašanju za eksperimentalnu i kontrolnu grupu ispitanika, i to u prvoj i drugoj vremenskoj točki mjerenja.

Za svaku od navedenih grupa ovom je kanoničkom analizom dobiven po jedan kanonički faktor odgovoran za relacije poremećaja u ponašanju maloljetnika i indikatora njihove resocijalizacije, osim u kontrolnoj grupi mjerenoj nakon druge godine provođenja mjere, gdje su dobivena dva značajna kanonička faktora.

U tablici 1 prikazane su kovarijance i korelacije između kanoničkih faktora prvog i drugog skupa varijabli za svaku grupu posebno.

Budući da su pojavni oblici poremećaja u ponašanju koji su kod maloljetnika prisutni prije izricanja odgojne mjere samo mali segment prostora odgovornog za uspješnost odgojne mjere, ne mogu se ni očekivati značajno veće korelacije tih dvaju subprostora. Doduše, korelacije prvog i

Tablica 1

Kvazikanoničke kovarijance i korelacije između skupova 1. i 2.

		kovarijanca	korelacija
E ₁	FAC ₁₁	.83	.37
K ₁	FAC ₁₁	.51	.33
E ₂	FAC ₁₁	.87	.45
K ₂	FAC ₁₁	.53	.44
	FAC ₂₂	.38	.36

drugog prostora u eksperimentalnoj grupi ispitanika su nešto više, no i te vrijednosti ukazuju na nižu, iako statistički značajnu, povezanost između promatranih skupova varijabli.

Segmentalni pristup problemima koji su povezani s procesom resocijalizacije ne može dati dovoljnu količinu informacija. No, iako je ovo istraživanje segmentalnog značenja, njegova je osnovna koncepcija integralna, jer je tretirano kao dio analize koja je usmjerena na određivanje svih onih činilaca kojih se utjecaj može logički pretpostaviti.

Kanonički faktorski sklop i struktura varijabli za procjenu efikasnosti odgojne mjere prikazani su u tablici 2, a kanonički faktorski sklop i struktura varijabli za procjenu ponašanja prikazani su u tablici 3.

Prvi kanonički faktor izoliran iz indikatora uspješnosti odgojne mjere nakon godine dana njenog provođenja u eksperimentalnoj grupi definiran je, prije svega, procjenom odgojne mjere kao izuzetno uspješne, zatim dobrom prihvaćenošću voditelja od strane maloljetnika, te obustavljanjem mjere od daljnjeg izvršavanja. Takva dobra uspješnost odgojne mjere već nakon godine dana izvršavanja karakteristična je naročito za one maloljetnike za koje je karakteristično odsustvo skitnje, bježanja od kuće i

Tablica 2

Kvazikanonički faktorski sklop (A), struktura (F) i korelacije faktora – skup 1

	FAC ₁ (A=F) _{E1}	FAC ₁ (A=F) _{K1}	FAC ₁ (A=F) _{E2}	FAC ₁ (A) _{K2}	FAC ₂ (A) _{K2}	FAC ₁ (F) _{K2}	FAC ₂ (F) _{K2}
PRIHPG/DG	-.72	-.73	-.80	.82	-.25	.89	-.46
USPJPG/DG	.94	.72	.92	-.79	.06	-.80	.27
DCPG/DG	.07	.30	-.10	.02	.32	-.07	.32
ODLUPG/DG	.78	.70	.67	.24	.92	-.01	.86
K ₂ FAC ₁₂	-.27						

Tablica 3

Kvazikanonički faktorski sklop (A), struktura (F) i korelacije faktora – skup 2

	FAC ₁ (A=F) _{E1}	FAC ₁ (A=F) _{K1}	FAC ₁ (A=F) _{E2}	FAC ₁ (A=F) _{K2}	FAC ₂ (A=F) _{K2}
AGREKU	.58	.76	-.20	-.45	-.16
AGREJA	.56	.71	-.30	-.32	-.42
ALKO	.47	.30	.74	-.44	-.79
DROGA	.51	.02	.88	-.49	.39
SKITA	.83	.56	.48	.30	-.55
BEZAN	.76	.29	.48	.59	-.40
TAPKAR	.80	.63	.89	-.19	-.42
K ₂ FAC ₁₂	-.00				

i kontrolnoj grupi. Dok su u eksperimentalnoj grupi uspješniji oni maloljetnici koji ne ispoljavaju bježanje i skitnju, dakle ponašanja čije bi prisustvo znatno otežalo rad s maloljetnikom od strane svih institucija koje su po eksperimentalnoj metodi uključene u tretman i s kojima je voditelj mjere dužan da usko surađuje, dotle su u kontrolnoj grupi, po procjeni voditelja mjere, uspješniji maloljetnici koji ne ispoljavaju agresivnost u svom ponašanju, pa time stvaraju manje poteškoća u kontaktu s voditeljem, njihovo je ponašanje manje upadljivo i s te strane društveno prihvatljivije.

Najveću projekciju na kanonički faktor u prostoru efikasnosti odgojne mjere nakon druge godine provođenja u eksperimentalnoj grupi imaju također varijable procjene

“tapkarenja”, a što je vidljivo iz kanoničkog faktora koji definira skup varijabli poremećaja u ponašanju.

U kontrolnoj grupi najveće projekcije na prvi kanonički faktor u prostoru uspješnosti odgojne mjere imaju iste varijable kao i u eksperimentalnoj grupi, međutim čini se da je za uspješnost tretmana u toj grupi od najvećeg značenja činjenica da maloljetnici ne ispoljavaju agresivnost u svom ponašanju, dok su svi ostali indikatori poremećaja u ponašanju (osim “tapkarenja”) od znatno manjeg utjecaja na procjenu uspješnosti mjere.

Prema tome, rezultati ukazuju na značajno različite indikatore procjene uspješnosti ove odgojne mjere u eksperimentalnoj

odgojne mjere izuzetno uspješnom i dobro prihvaćanje voditelja od strane maloljetnika. Iz strukture prvog kanoničkog faktora u prostoru ponašanja maloljetnika u eksperimentalnoj grupi vidljivo je da su nakon druge godine provođenja mjere uspješnim procijenjeni maloljetnici kod kojih nije bilo prisutno tapkarenje, konzumiranje droge i alkohola, no potrebno je naglasiti da taj faktor definira u određenoj mjeri i prisustvo agresivnog ponašanja. Ovakvi rezultati govore u prilog činjenici da je agresivnost primarno karakteristika ličnosti, na koju se znatno teže utječe nego na ostale poremećaje u ponašanju i koja se stoga u tako kratkom periodu i nije mogla izmijeniti. Ako tome pridodamo činjenicu da su nakon druge godine tretmana u toku provođenja mjere ostali maloljetnici sa znatno izraženijim poremećajima (najboljima je mjera već obustavljena), onda nas ne čudi podatak da je mjera procijenjena uspješnom upravo u odsustvu navedenih ponašanja koja imaju obilježja težih poremećaja s nešto jačom fiksacijom.

U kontrolnoj grupi nakon druge godine provođenja odgojne mjere dobivena su dva kanonička faktora odgovorna za relacije indikatora resocijalizacije i ponašanja maloljetnika prije izricanja odgojne mjere. Ti faktori stoje u vrlo niskoj, negativnoj korelaciji.

Prvi kanonički faktor izoliran iz indikatora efikasnosti tretmana definiran je odbijanjem voditelja od strane maloljetnika i procjenom odgojne mjere kao neuspješnom. Od indikatora ponašanja maloljetnika koji sačinjavaju prvi kanonički faktor u drugom skupu varijabli najveću projekciju imaju prisustvo konzumiranja droga, prekomjernog konzumiranja alkohola, prisustvo agresivnosti u kući, školi ili ustanovi, ali odsustvo bježanja maloljetnika od kuće.

Mogli bismo, dakle, reći da se i u kontrolnoj kao i u eksperimentalnoj grupi radi o približno istim ponašanjima koja nakon dvije godine provođenja odgojne mjere utječu na procjenu njene uspješnosti.

Drugi kanonički faktor u prostoru indikatora efikasnosti odgojne mjere definira gotovo isključivo prekid, odnosno obustava odgojne mjere, dok procjena uspješnosti odgojne mjere nije od gotovo nikakvog utjecaja. Ovaj faktor nije interpretativan, tim više što njegov par izoliran u prostoru ponašanja maloljetnika definira prisustvo svih promatranih poremećaja u ponašanju. Očito se u ovom slučaju radi o maloljetnicima koji su u tretman ušli s raznim poremećajima u ponašanju, no kojima je nakon dvije godine provođenja mjera obustavljena od daljnjeg izvršavanja iz nekih drugih razloga, a ne zbog postignutog uspjeha u provođenju.

6. ZAKLJUČAK

Na osnovi analize kanoničkih relacija varijabli koje definiraju uspješnost resocijalizacije maloljetnih delinkvenata i varijabli ponašanja maloljetnika prije izricanja odgojne mjere može se zaključiti da se nakon prve godine provođenja mjere eksperimentalna i kontrolna grupa razlikuju po komponentama uspješnosti resocijalizacije.

Čini se, a to je vidljivo iz analize rezultata u eksperimentalnoj grupi, da je za uspješnost odgojne mjere pojačana briga i nadzor, od promatranih oblika poremećaja u ponašanju, od najvećeg značenja odsustvo skitnje i bježanja od kuće. Kako su ti poremećaji u ponašanju ujedno odraz cjelokupne maloljetnikove situacije, a osobito njegove obiteljske situacije (obitelj je sredina iz koje maloljetnik bježi), jasno je da odgojna mjera, koja se dobrim dijelom oslanja na zdrave snage i pomoć u maloljet-

nikovoj užoj socijalnoj sredini, niti ne može pokazati dobre rezultate ili to može izuzetno rijetko.

Za razliku od eksperimentalne, u kontrolnoj grupi je za procjenu uspješnosti odgojne mjere od najvećeg značenja odsustvo agresije koju maloljetnik ispoljava bilo u kući, školi, ustanovi ili na javnom mjestu. Takvo ponašanje voditelj procjenjuje kao najmanje poželjno kod maloljetnika kojima se izriče odgojna mjera pojačane brige i nadzora, jer ga i društvo u cjelini smatra najmanje poželjnim i jer ga od svih ostalih promatranih ponašanja najviše ometa u redovnom funkcioniranju, a s druge strane, od samog voditelja zahtijeva pojačani angažman, koji, usudili bismo se reći, u do-

sadašnjem načinu provođenja ove odgojne mjere nije u dovoljnoj mjeri bio prisutan.

Nakon druge godine provođenja odgojne mjere, eksperimentalna i kontrolna grupa se gotovo izjednačuju u kriterijima procjene uspješnosti tretmana. To je, s jedne strane, posljedica negativno selekcioniranih uzoraka ispitanika jer su u obje grupe nakon dvije godine provođenja mjere ostali maloljetnici s poremećajima u ponašanju jačeg intenziteta, no, s druge strane, takvi rezultati, uz potrebnu dozu opreza, mogu upućivati i na zaključak da eksperimentalna grupa pomalo prestaje biti eksperimentalna, odnosno da se nakon dvije godine rada i s jednim i s drugim ispitanicima počinje provoditi jednaki tretman.

7. LITERATURA

1. BOŠNJAK, VESNA i B. BAN: Primjena mjere pojačanog nadzora organa starateljstva u praksi službe socijalne zaštite. Savjetovanje o pojačanom nadzoru organa starateljstva. Republički zavod za socijalni rad SRH. Zagreb, 1969. str. 141–157.
2. HOŠEK, ANKICA, MOMIROVIĆ, K. i M. SINGER: Diskriminativna analiza sankcija u prostoru indikatora efikasnosti resocijalizacije. Defektologija. br. 1–2, 1974. str. 137–154.
3. KOVAČEVIĆ, V., SINGER, M. i K. MOMIROVIĆ: Relacije između sankcija izrečenih maloljetnim izvršiocima krivičnih djela i njihovog ponašanja u postpenalnom razdoblju. Defektologija. br. 1–2, 1974, str. 4–48.
4. MOMIROVIĆ, K. i sur.: Kompjuterski programi za klasifikaciju, selekciju, programiranje i kontrolu treninga. Institut za kineziologiju Fakulteta za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb, 1984.
5. SKABERNE, B. i KATJA VODOPIVEC: Istraživanje pojačanog nadzora organa starateljstva. Savjetovanje o pojačanom nadzoru organa starateljstva. Republički zavod za socijalni rad SRH. Zagreb, 1969. str. 158–174.

**THE RELATIONSHIP BETWEEN EFFICIENCY OF THE
YOUTH PROBATION AND DIFFERENT KINDS OF
DEVIANT BEHAVIOUR**

Summary

This paper is analyzing youth probation efficiency under the special sociopedagogical model. The analysis had been made by comparing youth probation efficiency in experimental and control group in relation to different kinds of deviant behaviour that were important criteria for undertaking probation.

The canonical correlation analysis was performed and it yielded a pair of significant canonical factors for each of sample groups. The results suggest that there were significant difference between experimental and control group in the indicators for estimation of the successful probation at the end of the first year of implementing it. On the contrary, the indicators for estimation of the successful probation in both groups were the same at the end of the second year.